

*Анализ на Комисията за регулиране на съобщенията по чл. 53, ал. 2 от
Закона за електронните съобщения (ЗЕС)*

Съгласно разпоредбите на чл. 53, ал. 2 от ЗЕС, Комисията за регулиране на съобщенията (КРС/комисията) ежегодно извършва анализ на необходимостта от преразглеждане на тарифата за таксите, които се събират от комисията по ЗЕС (Тарифата) и провежда обществени консултации. Таксите се определят с оглед постигане на целите, заложи в ЗЕС, както следва:

1. Създаване на необходимите условия за развитие на конкуренцията при предоставяне на електронни съобщителни мрежи и прилежащи съоръжения, включително ефективна конкуренция по отношение на инфраструктурата, както при предоставяне на електронни съобщителни услуги и прилежащи услуги;
2. Създаване на необходимите условия за развитие на свързаността и достъпа до мрежи с много голям капацитет, както и тяхното използване от страна на всички граждани и стопански субекти;
3. Подпомагане развитието на вътрешния пазар, като се улесняват условията за инвестиции, създават се общи правила и предвидими регулаторни подходи, насърчава се ефективното, ефикасното и координирано ползване на ограничените ресурси, иновациите, свързаността от край до край и широката достъпност и използване на мрежи с много голям капацитет.
4. Защита интересите на гражданите по отношение осигуряване на свързаност и достъпност на електронните съобщителни услуги, възможности за максимални ползи по отношение на избор, цена и качество, ясни правила за представяне на информацията и изисквания за прозрачност на условията за ползване на обществени електронни съобщителни услуги и др.

В тази връзка в рамките на анализа относно необходимостта от преразглеждане на Тарифата, КРС отчита постигането на заложените в ЗЕС цели, като спазва принципите на обективност, прозрачност, равнопоставеност и пропорционалност, като допълнителните административни разходи и съпътстващите такси се свеждат до минимум.

В Тарифата са включени всички такси, дължими по ЗЕС, които най-общо могат да се групират както следва:

- такси за предоставяне и ползване на радиочестотен спектър за наземни мрежи, позволяващи предоставяне на електронни съобщителни услуги;
- такси за предоставяне и ползване на радиочестотен спектър след регистрация;
- такси за предоставяне и ползване на радиочестотен спектър за електронни съобщителни мрежи от неподвижна радиослужба от вида "точка към точка";
- такси за предоставяне и ползване на радиочестотен спектър за електронна съобщителна мрежа от негеостационарни спътникови системи и позиции на геостационарна орбита със съответния радиочестотен спектър;
- такси за предоставяне и използване на радиочестотен спектър за електронни съобщителни мрежи от спътникови радиослужби; такси за предоставяне и ползване на радиочестотен спектър за интегрирана мобилна спътникова система за 2x15 MHz в обхват 2 GHz;

- такси за предоставяне и ползване на радиочестотен спектър за наземни електронни съобщителни мрежи от радиослужба радиоразпръскване;
- такси за ползване на номерационни ресурси;
- такси за предоставяне и ползване на радиочестотен спектър за други електронни съобщителни мрежи;
- такси по видове мрежи с отпаднала необходимост ;
- административни такси.

През 2022 г. въз основа на получените становища и допълнителна информация от заинтересованите страни във връзка с проведеното обществено обсъждане на анализа относно необходимостта от преразглеждане на Тарифата, КРС извърши детайлен сравнителен анализ. В резултат последното изменение на Тарифата е обнародвано в ДВ бр. 30 на 04.04.2023 г.

I. Такси за предоставяне и използване на радиочестотен спектър от наземни мрежи, позволяващи предоставянето на електронни съобщителни услуги

С изменението и допълнението на Тарифата за таксите, които се събират от Комисията за регулиране на съобщенията по Закона за електронните съобщения (обн., ДВ, бр. 30 от 31.03.2020 г., в сила от 1 януари 2021 г.) (Тарифата) бяха намалени таксите в обхватите за наземни мрежи, позволяващи предоставянето на електронни съобщителни услуги.

С оглед създаване на необходимите условия за развитие на свързаността и достъпа до безжични мрежи с голям капацитет, както и насърчаването на ефективно, ефикасно и координирано използване на радиочестотния спектър, като отчете заложените в националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ) цели¹, през 2022 г. КРС изготви сравнителен анализ със средноевропейските нива. Резултатите от анализа показваха, че еднократните такси за предоставяне на право за ползване на радиочестотен спектър (издаване на разрешение) в България за обхват 700 MHz бяха с 30 % по-високи, като беше отчетено, че предоставянето на спектъра на ниво ЕС е извършено в периода 2019-2021 г.

В допълнение, видно от данните, предоставени от предприятията, при пазарния сегмент „предоставяне на мобилни услуги“, не се наблюдава различие в развитието спрямо 2021 г. Общият обем на приходите от мобилна телефонна услуга през 2021 г. продължава да намалява, като през 2022 г. се наблюдава спад в потреблението на телефонните разговори в мобилните мрежи в страната. Той е естествен резултат от затихването на пандемията от COVID-19, която имаше голям положителен ефект върху потреблението на мобилната гласова услуга през предходните две години – през първата година на пандемията (2020 г.) бе отчетен рекорден ръст от 12,1% в обема на изходящия гласов трафик от мобилни мрежи у нас, а през втората година – от 0,6%.

При броя на абонатите се отчита увеличение с 0,8% в сравнение с предходната 2021 г. Според данните, представени в КРС към 31.12.2022 г. има ръст както в броя на абонатите по договор (с 0,2%), така и в броя на крайните ползватели на услугата с предплатени карти (с 4,2%) спрямо края на 2021 г. За сравнение – през 2021 г. е регистриран спад и при двата вида ползватели – с 0,5% при абонатите по договор и с 0,7% при тези с предплатени карти.

Общият обем на приходите от предоставяне на мобилна телефонна услуга на дребно е повлиян негативно от ръста в броя на абонатите, които използват услугата в пакет с мобилен достъп до интернет, тъй като той заема все по-голям дял в общата цена на месечния абонамент, заплащана от абонатите за пакетна услуга. Очаквано, със затихване на здравната криза и

¹ Изпълнение на мярка C7.R2 от Плана за възстановяване и устойчивост

отпадане на ограничителните мерки за пътуване в чужбина, през 2022 г. се наблюдава ръст с 3,9% при изходящите повиквания в роуминг от абонати на българските мобилни предприятия зад граница. При входящите повиквания в роуминг за поредна година продължава да има спад – с 4,5% спрямо 2021 г.

В тази връзка като се взе предвид и, че за периода 2023-2027 г. инвестициите в оборудване за обхвати 700 и 800 MHz са с 25 % повече, КРС предложи намаление на таксите за предоставянето на радиочестотен спектър в тези обхвати, с което освен достигането на средноевропейските нива се компенсира и забавянето в предоставянето на ресурса. Наред с това бе отбелязано, че предоставянето на ресурса в обхват 800 MHz в европейските държави е приключило през 2016 г., поради което предложеният размер на таксата е приравнен на този за обхват 700 MHz. Намалението на еднократната такса за издаване на разрешение стана реалност с обнародването на изменението и допълнението на Тарифата в ДВ бр. 30 на 04.04.2023 г.

През 2023 г., бяха проведени тестове между Военновъздушните сили на Република България и предприятията, предоставящи електронни съобщителни мрежи и/или услуги, с цел да се установи възможността за използване на 2x30 MHz в обхват 700 MHz и 2x30 MHz в обхват 800 MHz за наземни мрежи, позволяващи предоставянето на електронни съобщителни услуги, като се провери влиянието на излъчването от базовите станции на предприятията върху наземно базираните военни радионавигационни и радиолокационни системи и обратно. Комисията издаде временни разрешения на „Виваком България” ЕАД (Виваком), „Йеттел България” ЕАД (Йеттел) и „А1 България” ЕАД (А1) за съвместно ползване на радиочестотни ленти 703-733 MHz/758-788 MHz и 791-821 MHz/832-862 MHz. С временните разрешения на трите предприятия се предостави правото да провеждат тестове за установяване на взаимното влияние между радиоелектронното оборудване на Военновъздушните сили (ВВС) и предприятията, както и осигуряване на техническата съвместимост на мрежови съоръжения, целостта и сигурността на мрежите и качеството на предоставяните услуги.

Съгласно Решение № 699/04.10.2023 г. на Министерския съвет, ползването на ресурса в обхвати 700 MHz и 800 MHz за граждански нужди е при условията на санитарни зони, като за периода след 5 октомври 2023 г. до 31 октомври 2025 г. в съответствие със сроковете за превъоръжаване на Българската армия или до създаване на подходящите технически условия, което от двете обстоятелства настъпи по-рано, се спазват санитарни зони, определени по време на тестове, проведени съгласно Споразумение между ВВС и предприятията, предоставящи електронни съобщителни мрежи и/или услуги. Съгласно решението министърът на отбраната и министърът на транспорта и съобщенията със заповед одобряват процедура за взаимодействие между ВВС, предприятията, предоставящи електронни съобщителни мрежи и/или услуги, и КРС, която съдържа организационни мерки, приложими за посочения по-горе период. Това на практика води до невъзможност да се осигури национално покритите само чрез използване на обхвати 700 MHz и 800 MHz. В изпълнение на т. 3 от Решение № 699/04.10.2023 г., със свое Решение № 299 от 24.10.2023 г. КРС обяви съобщения да издаде три разрешения за ползване на радиочестотен спектър в обхват 700 MHz и три разрешения в обхват 800 MHz. По този начин КРС допринася за осигуряване на реални условия за въвеждане на 5G мрежи в България и високоскоростни услуги за потребителите.

С цел осигуряване на условия за ефективно използване на радиочестотен обхват 26 GHz и навлизане на пазара на нови технологии и услуги в КРС са извършени дейности, свързани с привеждане на два броя разрешения в съответствие с новите подзаконовни актове и издаване

на нови разрешения за ползване на радиочестотен спектър за наземни мрежи, позволяващи предоставянето на електронни съобщителни услуги.

С Решение № 296 от 25.08.2022 г. КРС откри процедура за обществена консултация, на основание чл. 90, ал. 2 във връзка с чл. 89, ал. 1 от ЗЕС, относно намерение за ограничаване броя на разрешенията за ползване на радиочестотен спектър в обхват 26 GHz за наземна мрежа, позволяваща предоставянето на електронни съобщителни услуги с национално покритие за срок от 20 г. и стартира обществени консултации за издаване на 10 разрешения (блокове А, В, D, G, I, L, M, N, O и P), всяко по 200 MHz. Максималният брой разрешения, за който едно предприятие можеше да заяви намерение беше 3 броя разрешения (максимално 600 MHz). При определяне броя на разрешенията са отчетени необходимостта от изпълнение на основните цели на ЗЕС, Регулаторната политика за управление на радиочестотния спектър за граждански нужди и наличния свободен ресурс в обхват 26 GHz. С Решение № 337 от 13.10.2022 г. бяха приети резултатите от проведената обществена консултация. В резултат, на основание чл. 90, ал. 4, т. 2 от ЗЕС бяха предприети действия по издаване на разрешения, след подаване на заявления по чл. 83, ал. 5 от ЗЕС, на А1, Йеттел и Виваком, за заявените от тях блокове, както следва: на А1 за блокове I и L; на Йеттел за блокове А, В и D; на Виваком за честотни блокове N и O.

На основание чл. 90, ал. 4, т. 2 КРС прие решение за обявяване на търг по реда на чл. 93 от ЗЕС за честотен блок М (честотна лента – 26700-26900 MHz), за която бяха подадени намерения от А1 и Виваком. С Решение № 354 от 27.10.2022 г. бяха приети тръжни книжа за търг с тайно наддаване за издаване на разрешение за ползване на радиочестотен спектър в обхват 26 GHz за наземна мрежа, позволяваща предоставяне на електронни съобщителни услуги с национално покритие. Заявление за участие в търга беше подадено само от Виваком, във връзка с което търг не беше проведен и с Решение № 394/24.11.2022 г., КРС приключи стартираната процедура за провеждане на търг.

В резултат комисията:

- с Решение № 387/17.11.2022 г. издаде Разрешение № 02499/17.11.2022 г. на А1 за блокове I и L;
- с Решение № 388/17.11.2022 г. издаде Разрешение № 02500/17.11.2022 г. на Йеттел за блокове А, В и D;
- с Решение № 389/17.11.2022 г. издаде Разрешение № 02501/17.11.2022 г. на Виваком за блокове N и O;
- с Решение № 394/24.11.2022 г., КРС приключи стартираната процедура за провеждане на търг и издаде Разрешение № 02502/24.11.2022 г. на Виваком за блок М.

С предоставяне на общо 1600 MHz честотен ресурс на трите мобилни предприятия, КРС изпълни мярка С7.R2: Ефективно използване на радиочестотния спектър при усвояване на средствата по НПВУ (Код RRP138).

Въвеждането на 5G доведе до динамична промяна в мобилните мрежи, от която ще се възползват както потребителите, така и бизнеса и индустрията. Основен компонент в развитието на 5G е използването на голямо количество спектър, респективно по-широки честотни ленти за поддържане на по-високи скорости, по-големи количества трафик и предоставяне на по-качествени услуги. С разгръщането на мрежите от пето поколение се очаква да се даде тласък на развитието на дигиталните услуги. Наред с това се очаква засилване на конкуренцията при предоставяне на широколентов достъп до интернет, тъй като въвеждането на фиксирания безжичен интернет през NR (5G) и производителността, която

притежава, ще позволи на мобилните оператори да установят по-интензивен конкурентен натиск върху доставчиците на фиксиран широколентов достъп до интернет.

Като се отчита, че реализирането на 5G покритието изисква сериозни инвестиции от предприятията, осигуряването на регулаторна предвидимост е важна предпоставка за насърчаване на дългосрочните инвестиции и въвеждането на иновации. В тази връзка при последното изменение на Тарифа, в рамките на анализа КРС взе предвид особеностите на пазара на електронни съобщения и икономическото развитие на телекомуникациите в Република България. Беше извършен сравнителен анализ на таксите за ползване на радиочестотен спектър от наземни мрежи, позволяващи предоставянето на електронни съобщителни услуги, определени от другите национални регулаторни органи в Европа, по метод за претегляне на данните чрез среден приход на абонат и обем на пазара към момента на предоставяне на спектъра, което позволява елиминиране на разликите в годините на отдаване на различните честоти.

***Заключение:** Имайки предвид, че измененият размер на таксите действа от 2021 г., а за обхвати 700 MHz и 800 MHz от 2023 г., КРС счита, че размерът на таксите за използване на радиочестотен спектър от наземни мрежи, позволяващи предоставянето на електронни съобщителни услуги, следва да се запази.*

II. Такси за предоставяне и ползване на радиочестотен спектър след регистрация

С изменението на ЗЕС се въведе възможността определен радиочестотен спектър да се използва въз основа на регистрацията (регистрационен режим), с което се осигуриха облекчени условия за използване на радиочестотния спектър. С приемането на Правила за използване на радиочестотния спектър след регистрация (Правилата), КРС определи условия за използване на радиочестотни ленти 57-66 GHz, 71-76 GHz, 81-86 GHz, 92-95 GHz, въз основа на регистрационен режим. Целта е насърчаване на предприятията да изграждат широколентови мрежи, които осигуряват по-висока скорост на предаване на данните и съответно по-добро качество на услугите, което от своя страна създава предпоставки за развитие на електронните съобщителни мрежи от 5-то поколение.

В тази връзка, в рамките на извършения през 2022 г. анализ КРС отчете необходимостта от определяне на съответните такси и с последното изменение и допълнение на Тарифата от април 2023 г. определи еднократна такса за административна услуга и годишна такса за ползване на радиочестотен спектър след регистрация.

Във връзка с необходимостта от отчитане на участъци, използващи технология, при която се прилага двойна поляризация на радиочестотен канал (CCDP), при вписване, добавяне или изменение на техническите параметри на всеки участък в регистъра по чл. 33, ал. 1, т. 3 от ЗЕС, както и с цел постигане на по-голяма яснота при изчисление на годишната такса на вписани участъци, предлагаме чл. 7, ал. 4 и чл. 9, ал. 1, т. 10 да се измени така:

Чл. 7, ал. 4

(4) Годишната такса за ползване на радиочестотен спектър за брой честоти в участък, вписан в регистъра по чл. 33, ал. 1, т. 3 от Закона за електронните съобщения (ЗЕС) е в размер на 9 лв. за 100 MHz. Таксата се изчислява пропорционално според заеманата честотна лента

Чл. 9, ал. 1, т. 10

10	За разглеждане на заявление за вписване, добавяне или изменение на техническите параметри за всеки предавател за заявен за регистрация участък	10
----	--	----

***Заключение:** Като се отчита, че последното изменение на Тарифата е в сила от април 2023 г., КРС счита, че размерът на тази група такси следва да се запази и ще бъдат въведени редакционни промени.*

III. Такси за предоставяне и ползване на радиочестотен спектър за електронни съобщителни мрежи от неподвижна радиослужба от вида "точка към точка"

Развитието на мрежите от вида „точка към точка” се определя от необходимостта от увеличаване на преносния капацитет, като се увеличават използваните ширини на каналите и се запазва относителния общ брой участъци.

В рамките на анализа, изготвен през 2022 г. предвид националните особености на релефа се установи, че за осигуряване на висококапацитетен трафик за базовите станции в обхвати 700 и 800 MHz е необходимо изграждане на радиорелейни линии. С оглед осигуряване на необходимия капацитет за базовите станции са необходими и по-широки ленти. Съответно при анализа КРС отчете необходимостта от насърчаване на инвестициите в инфраструктурата, стимулиране на иновациите и осигуряване на условия за въвеждане на ново поколение мобилни мрежи (5G), в т.ч. насочване на финансовите ресурси на предприятията към инвестиции в мрежи с много висок капацитет и подобряване качеството на услугите за потребителите. В тази връзка и с оглед осигуряване на условия за изпълнението на мярка С7.R2 от Плана за възстановяване и устойчивост, таксите за предоставяне и ползване на радиочестотен спектър за електронни съобщителни мрежи от неподвижна радиослужба от вида "точка към точка" бяха изменени в последното изменение и допълнение на Тарифата, действащо от април 2023 г.

С оглед прозрачност и постигане на по-голяма яснота при изчисление на еднократната и годишната такса за ползване на радиочестотен спектър за мрежите от неподвижна радиослужба от вида "точка към точка", предлагаме редакционни промени на чл. 2, ал. 1, т. 4.2 и чл. 7, ал. 1, т. 3, както следва:

Чл. 2, ал. 1, т. 4.2

4.2.	(изм. - ДВ, бр. 7 от 2016 г., в сила от 26.01.2016 г.) от 50 GHz до 57 GHz	50
------	--	----

Чл. 7, ал. 1, т. 3

3.	Електронни съобщителни мрежи от неподвижната радиослужба от вида "точка към точка" - за 1 км, за брой използвани честоти в обхвати:
----	---

***Заключение:** Предвид изложеното КРС е на мнение, че размерът на тези такси следва да се запази и ще бъдат въведени редакционни промени.*

IV. Такси за негеостационарните спътникови системи и мрежи, свързващи се с тези системи

Предвид въведените в ЗЕС разпоредби, даващи възможност да се предоставя радиочестотен спектър за негеостационарни спътникови системи и приемането на Правилата за използване на радиочестотния спектър за електронни съобщителни мрежи от спътникови радиослужби след издаване на разрешение, при последното изменение на Тарифата бяха определени и съответните такси. Добавен е текст, който да диференцира земните станции, свързващи се с геостационарни спътникови системи и земните станции, свързващи се с

негеостационарни спътникови системи. Размерът на таксите за всяка земна станция не се променя, предвид факта, че една земна станция, свързваща се с негеостационарни спътникови системи може да е оборудвана с повече от една проследяваща антена, всяка от които излъчва в една и съща честотна лента в различни периоди от време, докато земна станция, свързваща се с геостационарни спътникови системи е оборудвана с една антена.

В резултат от анализа по чл. 53, ал. 2 от ЗЕС през 2022 г., при последното изменение на Тарифата бяха определени еднократни такси и такси за ползване на радиочестотен спектър от негеостационарни спътникови системи. Също така КРС прие, че като критерий за определяне на таксите за ползване на радиочестотен спектър следва да се използва количеството предоставен ресурс, т.е. таксата за ползване на радиочестотен спектър следва да се формира пропорционално на 1 MHz предоставен спектър както за геостационарните, така и за негеостационарните спътникови системи.

Причина за това е, че разходите за национална координация на геостационарните и негеостационарните спътникови системи са еднакви.

С изменението на Тарифата през 2023 г. се осигури възможност български предприятия да експлоатират негеостационарни спътникови системи и съответно да увеличат присъствието на България на пазара на спътникови услуги, стимулираха се инвестициите в нови технологии за осигуряване на ширококолов достъп за бърз и лесен начин за комуникация, независимо от разстоянията и местоположението, на което се намират потребителите,. В резултат нарасна и броят на заявките за координация и модификация на български негеостационарни спътникови системи, като КРС издаде и първото разрешение за ползване на радиочестотен спектър за електронна съобщителна мрежа от негеостационарна спътникова система. Нарасна също и броят на земните станции, съответно броят на негеостационарните спътникови системи, с които се свързват тези станции, което е предпоставка за въвеждане на нови спътникови технологии и услуги в нашата страна.

***Заключение:** Като се отчете фактът, че измененията в посочените такси действат от 2023 г. КРС счита, че размерът им следва да се запази.*

V. Такси за предоставяне и ползване на радиочестотен спектър за интегрирана мобилна спътникова система за 2x15 MHz в обхват 2 GHz

Въз основа на Решение № 2009/449/ЕО КРС е издала разрешение № 02153/29.08.2016 г. на Инмарсат² и разрешение № 02153/29.08.2016 г. на Екостар Мобайл Лимитед (ЕМЛ)³, с които на двете предприятия са предоставени за ползване съответно радиочестотни ленти 1980-1995 MHz/2170-2185 MHz и 1995-2010 MHz/2185-2200 MHz за ползване на радиочестотен спектър за интегрирана мобилна спътникова система. Разрешенията са със срок на действие до 13 май 2027 г. в съответствие с разпоредбите на европейските решения. В рамките на Групата по управление на радиочестотния спектър към ЕК е създадена подгрупа, която да обсъди възможността да продължи използването на спектър от обхват 2 GHz за мобилни спътникови услуги на европейско ниво след средата на 2027 г., като се приеме подходящо общо законодателство. Предвижда се финалното становище да бъде прието през м. февруари 2024 г.

---

² Съгласно разрешението Инмарсат има право да експлоатира спътникова и допълнителна наземна компонента.

³ Съгласно разрешението ЕМЛ има право да експлоатира само спътникова компонента.

При първоначалното издаване на разрешенията на двете предприятия годишните такси, които дължаха бяха съответно: за спътникова компонента в размер на 100 000 лв. и за наземна допълнителна компонента в размер на 500 000 лв. С последното изменение на Тарифата (изм. - ДВ, бр. 30 от 2020 г., в сила от 01.01.2021 г.) годишната такса за ползване на радиочестотен спектър за интегрирана мобилна спътникова система за 2x15 MHz в обхват 2 GHz беше намалена, както следва:

- за спътникова компонента – от 100 000 лв. на 50 000 лв.;
- за допълнителна наземна компонента от 400 000 лв. на 300 000 лв. (без значение на броя на наземните станции на територията на България)

Двете предприятия не предоставят услуги на територията на България.

Комисията изпрати въпросник в рамките на IRG, с който беше изисквана информация от регулаторите на другите държави за таксите, които се дължат от Инмарсат и ЕМЛ. Постъпиха отговори от 15 регулатора.

От постъпилите в КРС отговори относно дължимите от Инмарсат и ЕМЛ такси за ползване на честотен ресурс от допълнителната наземна компонента се установи, че заложените критерии, въз основа на които се формират годишните такси са много различни във всяка една от държавите и зависят от броя или гъстота на населението, използвания обхват, категоризация на населените места и отдалечеността от центъра на населеното място, отношение на брой на общините, които обслужва към общия брой общини в държавата, ширината на лентата в kHz, брой секторни антени, режима на работа на CGC, изходната мощност, твърда такса на брой CGC и др. Предвид това, сравнителен анализ за размера на годишните такси за ползване на допълнителна наземна компонента е трудно да се направи, поради много различните критерии, които се прилагат при определянето им.

Заключение:

Отчитайки факта, че от 01.01.2021 г. годишната такса за ползване на радиочестотен спектър за интегрирана мобилна спътникова система за 2x15 MHz в обхват 2 GHz, за спътникова компонента беше намалена с 50%, а за допълнителна наземна компонента с 25% КРС счита, че размерът им следва да се запази.

VI. Такси за предоставяне и ползване на радиочестотен спектър за наземни електронни съобщителни мрежи от радиослужба радиоразпръскване

В резултат на анализа по чл. 53, ал. 2 от ЗЕС, с приемането на Тарифата през април 2023 г., текстът относно обхватът на граничната зона е променен. С увеличението на размера (от 20 на 25 километра) на граничната зона, за която има намаление на таксите за предоставяне и ползване на радиочестотен спектър, се създадоха условия за по-добро обслужване на населението в тези райони.

При извършване на настоящия анализ се отчете, че е необходимо актуализиране на препратките към чл. 2, ал. 1, посочени в чл. 2, ал. 2 от Тарифата.

Заключение: Като се има предвид, че последното изменение на Тарифата е в сила от 2023 г., КРС счита че размерът на таксите за наземни електронни съобщителни мрежи от радиослужба радиоразпръскване следва да се запази, като е необходимо да бъде направена техническа корекция в чл. 2, ал. 2, както следва:

1. За радиостанции по ал. 1, т. 1.3, 1.5 и 1.6 със зона на обслужване територията на Република България, разположени в рамките на 25-километровата зона навътре от държавната граница, както и в 25-километровата зона навътре от морския бряг - с намаление 30 на сто.

VII. Такси за номерационни ресурси

Като отчете икономическото и технологично състояние на пазара на електронни съобщителни услуги, който се характеризира с намаляване на приходите и броя активни абонати на фиксирана гласова услуга и тенденция на намаление на приходите от мобилни услуги, с последното изменение на Тарифата КРС намали таксите за национално значим номер с 8-цифрена 9-цифрена дължина. Предвид разпоредбите на чл. 143а, ал. 7 от ЗЕС, размерът на таксата за ползване на номерационни ресурси се определя въз основа на степента на ограниченост на номерационните ресурси, поради което таксите за национално значим номер с 8-цифрена дължина останаха по-високи от тези с 9-цифрена дължина.

***Заключение:** Като се има предвид, че последното изменение на Тарифата е в сила от 2023 г., КРС счита че размерът на таксите за номерационни ресурси следва да се запази, като с оглед яснота следва да се направят редакционни промени в чл. 8, ал. 1 и ал. 3, както следва:*

В таблицата в ал. 1 точка 2 да се стане „2. За национално значим номер с 9-цифрена дължина“, а т. 3 да отпадне.

Ал. 3 да стане „(3) За номерата от неизползваните милионни групи от предоставен блок от 10 000 000 национално значими номера с 9-цифрена дължина, таксата по ал. 1, т. 2 се намалява с 50 на сто“.

VIII. Такси за предоставяне и ползване на радиочестотен спектър за други електронни съобщителни мрежи

Отчитайки технологичното развитие на мрежите, с изменението и допълнението на Тарифата през 2021 г., бяха направени промени по отношение на мрежите от подвижна радиослужба и земна подвижна радиослужби. Въведена беше такса за предоставяне и ползване на радиочестотен спектър за електронна съобщителна РАМР мрежа от подвижна радиослужба с предоставяне на услуги на затворена група потребители, а таксите за РАМР мрежи с предоставяне на обществени услуги бяха намалени. Във връзка с приетото от Европейската комисия Решение за изпълнение (ЕС) 2021/173038 за хармонизирано използване на радиочестотни ленти 874.4-880 MHz/919.4-925 MHz и 1900- 1910 MHz за мобилни железопътни радиовръзки - RMR (Railway Mobile Radio), през 2023 г., в Тарифата беше добавен текст за този вид мрежи, като таксите бяха приравнени на таксите за земна подвижна мрежа GSM-R.

Към настоящия момент има издадено само едно разрешение за електронна съобщителна мрежа, използваща радиочестотен спектър за производствени нужди, като искане за издаване на друго такова не е постъпвало в КРС.

***Заключение:** Като се има предвид, че последното изменение на Тарифата е в сила от 2023 г., КРС счита че размерът на таксите за посочените мрежи не следва да се променя.*

IX. Преглед на такси по видове мрежи с отпадна необходимост

При цялостния преглед на таксите по видове мрежи в Тарифата през 2022, се установи, че част от тях следва да бъдат отменени, поради отпадна необходимост, както следва:

- Обществена електронна съобщителна мрежа за морско търсене и спасяване и разпространение на текуща информация за осигуряване безопасността на корабоплаването;
- Електронна съобщителна мрежа за морско търсене и спасяване и разпространение на текуща информация за осигуряване безопасността на корабоплаването;
- Електронна съобщителна мрежа от радиослужбите въздушна и морска подвижна, радиолокация и радионавигация за управление на въздушното движение и осигуряване на аеронавигационното обслужване на полетите на гражданското въздушно пространство;
- Електронна съобщителна мрежа за търсене и спасяване и разпространение на текуща информация за осигуряване безопасността на въздухоплаването;
- Обществена електронна съобщителна мрежа за морско търсене и спасяване и разпространение на текуща информация за осигуряване безопасността на корабоплаването
- Електронна съобщителна мрежа за мрежа обслужване на корабоплаването и предоставяне на речни информационни услуги на корабния трафик;
- Електронна съобщителна мрежа за морско търсене и спасяване и разпространение на текуща информация за осигуряване безопасността на корабоплаването;
- Електронна съобщителна мрежа за търсене и спасяване и разпространение на текуща информация за осигуряване безопасността на въздухоплаването.

Като се отчете, че мрежите за търсене и спасяване са уредени с подзаконови актове - наредби и правила, съгласно които контактните точки са определени нормативно, при последното изменение на Тарифата, което действа от април 2023 г. тези такси са отпаднали.

В допълнение отпаднаха и таксите издаване на разрешение и за ползване на радиочестотен спектър от метеорен радар, предвид факта, че съгласно ЗИД на ЗЕС научните организации, които осъществяват електронни съобщения за собствени нужди, за реализиране на краткосрочни проекти или експериментално използване не дължат такси по реда на глава осма от ЗЕС (чл. 149, ал. 2, т. 3 (ДВ, бр. 20 от 2021 г.)).

В резултат в Тарифата останаха само такси за мрежа за обслужване на корабоплаването и предоставяне на информационни услуги на корабния трафик и мрежа от радиослужбите въздушна подвижна, радиолокация и радионавигация за управление на въздушното движение и осигуряване на аеронавигационното обслужване на полетите на гражданското въздушно пространство. Интерес за издаване на разрешение за ползване на честоти за този вид мрежи не е постъпвало, но независимо от горното считаме че на този етап премахването на тази административна такса не е необходимо .

***Заключение:** Като се има предвид, че последното изменение на Тарифата е в сила от 2023 г., КРС счита че няма необходимост от отпадане на такси, поради наличието на мрежи с отпадна необходимост .*

X. Административни такси

Съгласно чл. 139, ал. 2 от ЗЕС административните такси са годишната такса за контрол и еднократна такса за административни услуги. В тази връзка разпоредбите на чл. 53 и чл. 139 от ЗЕС (ДВ, бр. 20 от 2021 г.) се прилагат и по отношение на административните такси, както следва:

1. Годишна такса за контрол

В рамките на анализа по чл. 53, ал. 2 от ЗЕС, поставен на обществено обсъждане с Решение на КРС № 245/07.07.2022 г. годишната такса не е разглеждана, предвид разработения проект на Методика за определяне на размера на административната годишна такса за контрол (Методика), който бе поставен на обществена консултация с Решение № 94/24.03.2022 г. В резултат на проведеното обществено обсъждане проектът на Методика се измени изцяло, с оглед постигане на по-висока степен на прозрачност, проследимост и регулаторна предвидимост. В тази връзка с Решение на КРС № 133/27.04.2023 г. се откри процедура за нова обществена консултация на проекта на Методика.

В рамките на процедурата по обществени консултации постъпи становище на Министерството на транспорта и съобщенията, в което е отчетена позицията на Министерството на финансите, постъпила при общественото обсъждане на проекта на постановление на Министерски съвет за изменение на Тарифата за таксите, че всички въпроси, свързани с определянето на таксите, е необходимо да бъдат включени в тарифата и не е налице правно основание за приемането на отделен акт на КРС. Този акт може да бъде единствено вътрешен акт, уреждащ процедурата за изчисление на такса контрол, но не и акт, уреждащ обхвата на закона. С оглед постъпилите становища на свое заседание, проведено на 10.08.2023 г. КРС прие „Вътрешни правила за определяне размера на административната годишна такса за контрол по чл. 141 от Закона за електронните съобщения“ (Вътрешни/те правила), които с оглед прозрачност, проследимост и регулаторна предвидимост са публикувани на страницата на Комисията.

Съгласно чл. 139, ал. 2 от ЗЕС годишната такса за контрол е административна такса, която следва да съответства на административните разходи на КРС, необходими за международно координиране и сътрудничество, хармонизация и стандартизация, анализ и контрол на пазара, изготвяне и прилагане на подзаконовни нормативни актове и издаване на административни актове и контрол по изпълнението им. Тя се дължи от лицата, осъществяващи обществени електронни съобщения с годишни брутни приходи, равни на или над 100 000 лв. от цялата дейност по предоставянето на електронни съобщителни мрежи и/или услуги. Административната годишна такса за контрол (АГТК) може да бъде до 1,2 на сто от годишните брутни приходи от цялата им дейност по предоставянето на електронни съобщителни мрежи и/или услуги без включен данък върху добавената стойност след приспадане на трансферните плащания към други предприятия за взаимно свързване на мрежи и достъп, транзит, роуминг, услуги с добавена стойност, както и разходи за уреждане на авторски и сродни права за радио- и телевизионни програми. В брутните приходи от предоставянето на електронни съобщителни мрежи и услуги се включват и всички приходи, произтичащи от ползването на ограничени ресурси.

Настоящият размер на АГТК е 0,2 на сто, като според разпоредбите на чл. 53, ал. 1 от ЗЕС в случай, че се установи разлика между общата сума на събраните административни такси и административните разходи на комисията, комисията предлага на Министерския съвет изменение на тарифата по чл. 147 относно размера на административната такса за контрол.

В тази връзка въз основа на вътрешните правила е изготвен анализ с оглед установяване на съответствието между реализираните от административните такси приходи и административните разходи на Комисията за осигуряване на дейностите, посочени в чл. 139 от ЗЕС. При анализа се вземат предвид данните, посочени в Отчета за приходи и разходи на КРС за 2022 г. (ОПР), Отчета за касовото изпълнение на бюджета и сметките за средства от Европейския съюз и чуждите средства на КРС към 31.12.2022 г. (ОКИБ), и Обяснителната

записка за касовото изпълнение на бюджета и сметките за средства от Европейския съюз и чуждите средства на КРС към 31.12.2022 г. (Обяснителната записка), публикувани на страницата на Комисията.

За целите на определяне на административните разходи на КРС за осъществяване на дейностите, посочени в чл. 139 от ЗЕС е определен коефициент на средна ангажираност на целия личен състав на КРС по ЗЕС (КАЗЕС) в размер на 61%. Коефициентът е определен въз основа на чл. 8 от Вътрешните правила и изчислен на база чл. 9 от Вътрешните правила.

О оглед определяне на разходите, необходими за обезпечаване на дейностите по чл. 139 от ЗЕС, респ. чл. 2, ал. 2 от Вътрешните правила (ОАР1). Въз основа на информацията в Обяснителната записка е изготвен анализ на относимостта на разходите към дейностите по ЗЕС, като се отчитат всички правомощия на КРС, в т.ч. дейностите по другите нормативни актове. Изключват се разходите, които се отнасят към правомощията на КРС по Закона за пощенските услуги, Закона за мерките срещу изпирането на пари и Закона за мерките срещу финансирането на тероризма, които са в размер на 2 167 990 лв. Наред с това се изключват разходите за санкции в размер на 3 553 лв. Като се отчита факта, че разходите на КРС за членски внос и за командировки по ЗЕС са изцяло относими към осигуряване на дейностите по чл. 139 от ЗЕС, респ. чл. 2, ал. 2 от Вътрешните правила на първия етап от определянето на ОАР1, тези разходи също се изключват, предвид необходимостта от цялостното им включване при финалното определяне на стойността на ОАР1. В съответствие с направените изчисления общият размер на разходите (ОР1), на база на които се калкулират разходите, необходими за обезпечаване на дейностите по чл. 139 от ЗЕС, респ. чл. 2, ал. 2 от Вътрешните правила (ОАР1) е 8 543 081 лв.

Стойността на капиталовите разходи, свързани с обезпечаване на дейностите по чл. 2, ал. 2 от Вътрешните правила се определя въз основа на амортизационните отчисления за предходната календарна година (ОАР2). Те се калкулират на базата на общите разходи за амортизации (ОР2), отчетени от КРС за предходната година, които съответстват на разходите в отчетна група "Бюджет" на раздел Б, група I, т. 3 на ОПР към 31.12.2022 г. От посочената от ОПР стойност се приспадат разходите, които се отнасят към правомощията на КРС по Закона за пощенските услуги, Закона за мерките срещу изпирането на пари и Закона за мерките срещу финансирането на тероризма, които са в размер на 385 865 лв. Съответно получената стойност на ОР2 е 2 419 808 лв.

Въз основа на изчислената стойности на ОР1 след прилагане на КАЗЕС се калкулира размера на ОАР1 като се включват и цяло и разходите на КРС за членски внос и за командировки по ЗЕС. Така изчислената стойност на ОАР1, необходими за обезпечаване на дейностите по чл. 139 от ЗЕС, респ. чл. 2, ал. 2 от Вътрешните правила е 5 324 213 лв. Съответно за определяне на стойността на ОАР2 към изчислените ОР2 се прилага КАЗЕС и получената сума е 1 482 282 лв. Сумата на ОАР1 и ОАР2 представлява общите административни разходи на КРС за обезпечаване на дейностите по чл. 139 от ЗЕС, респ. чл. 2, ал. 2 от Вътрешните правила, като за 2022 г. тя е в размер на 6 806 496 лв.

Както се вижда от публикувания на страницата на КРС годишен доклад за 2022 г., събраните приходи от АГТК за 2022 г. са в размер на 3 490 800 лв. Приходите на КРС от административни услуги за 2022 г. са в размер на 26 500 лв. Съответно сумата на приходите от административни такси в размер на 3 517 300 лв. не съответства на административните разходи на КРС по чл. 139 от ЗЕС.

В тази връзка въз основа на Вътрешните правила е определена общата сума от годишните brutни приходи по смисъла на чл. 4, ал. 1, т. 2 на всички задължени предприятия за 2022 г. въз

основа на декларираните в КРС данни. С оглед коректност при определянето на общата сума на годишните брутни приходи са включени със стойност 0 лв., приходите, които след корекциите по реда на чл. 141, ал. 1 от ЗЕС са с отрицателна стойност, предвид факта, че участието им със знак минус в общата сума на приходи води до изкуственото занижаване на стойността въз основа на която ще се генерира таксата за контрол. Получената сума е в размер на 2 334 841 424 лв.

Наред с това с оглед отразяване на влиянието на разпоредбите на чл. 147, ал. 5 от ЗЕС и чл. 5, ал. 3 от Тарифата, които определят случаите на освобождаване от АГТК на предприятия, чийто годишни брутни приходи са под определен праг е определен коригиращ коефициент в размер на 1,006. За целта въз основа на декларираните данни се изчислява сумата от годишните брутни приходи, предоставени с годишните въпросници за дейността от всички предприятия за 2022 г. и се отнася към изчислената обща сума на годишните некоригирани по реда на чл. 141, ал. 1 от ЗЕС приходи, предоставени с годишните въпросници за дейността на всички предприятия, задължени да заплащат АГТК за 2022 г.

За да се определи конкретен размер на АГТК, чрез който ще се постигне съответствие между административните разходи на КРС за дейностите по чл. 139 и приходите от административни такси, от стойността на общите административни разходи в размер на 6 806 496 лв. се приспадат приходите от еднократните такси за административни услуги в размер на 26 500 лв. Получената стойност се отнася към общата сума от годишните брутни приходи по смисъла на чл. 4, ал. 1, т. 2 от Вътрешните правила на всички задължени предприятия за 2022 г., умножени с коригиращия коефициент. Полученият резултат се умножава по 100 с оглед определяне на размера на процента за АГТК от брутните приходи, коригирани по реда на чл. 141 от ЗЕС, чрез който се постига съответствие между административните приходи и административните разходи на КРС за осъществяване на дейностите по чл. 139 от ЗЕС. Въз основа на представените данни процента на АГТК е в размер на 0,291%.

***Заключение:** Предвид изложеното КРС счита, че с оглед спазване на изискванията на ЗЕС е налице необходимост от изменение на размера на АГТК от 0,2% на 0,291%. По този начин разходите за дейностите, посочени в чл. 139 от ЗЕС ще се финансират от приходите от такси съгласно изискванията на същия чл. от ЗЕС.*

2. Еднократна такса за административни услуги

Анализът на еднократните такси за административни услуги показва, че същите са в съответствие с чл. 1, ал. 3 от Методиката за определяне на разходоориентиран размер на таксите по чл. 7а от Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност и разходването им (Методиката), според който размерът на таксите не може да надвишава разходите на административния орган за извършване на съответната услуга и за упражняване на контрола.

В тази връзка, размерите на таксите по чл. 9 от Тарифата са в съответствие с Методиката и утвърдената от министъра на икономиката Инструкция за прилагане на Методиката, и разходите на КРС.

Предвидената отстъпка от 20 на сто в чл. 9, ал. 3 на еднократните такси за предоставяне на административни услуги, за лицата подали документи по електронен път, отговаря на заложените критерии в чл. 10а от Закона за електронното управление (обн., ДВ, бр. 46 от 2007 г., посл. изм. и доп., ДВ, бр. 80 от 2023 г.).

***Заключение:** Предвид изложеното КРС е на мнение, че размерът на таксите за предоставяне на административни услуги следва да се запази.*